

Dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Tärnans förskola Östhammars kommun

2020

Innehållsförteckning

- 1. Utvärdering av föregående dokumentation**
- 2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet**
- 3. Främjande arbete**
  - 3.1 Trygghet
  - 3.2 Självkänsla
  - 3.3 Empati
  - 3.4 Respekt
- 4. Förebyggande arbete**
  - 4.1 Kartläggning av riskfaktorer
  - 4.2 Målformulering
  - 4.3 Insatser
- 5. Åtgärdande arbete**
- 6. Förankring**
- 7. Uppföljning och utvärdering**
- 8. Bilagor**
  - 8.1 Definition av begrepp
  - 8.2 Lagtexter
  - 8.3 Reflektionsprotokoll
  - 8.4 Jämställdhetsplanering
- 9. Källor**

1. Utvärdering av föregående dokumentation

*Redogör för de åtgärder från förra året som genomförts såväl som de som inte genomförts.
Redogör för vilka mål som uppnåtts samt hur ni vill gå vidare.*

Under hela 2019 har vi arbetat med de fyra grundpelarna som finns beskrivet i detta dokument.

Vi vill att barnen ska utvecklas till **trygga** individer som vågar vara den de är i alla olika situationer. De nyinskolade barnen ska få tillfällen till att lära känna sina nya kompisar, personal, miljöer och rutiner. Vi har sett och hört att barn som nyligen börjat har blivit mera öppna och vågar ta flera kontakter med oss och med andra barn. När funderingar kommit upp t ex vid matsituationer har barnen utvecklats till att våga fråga och kommunicera med andra. Att klara av spontana förändringar i våra rutiner är inget som stör tryggheten. Vi hör att barnen kan säga ifrån och de vet att man inte bara ska ledas av andras initiativ utan att tänka efter vilka konsekvenser det medför. Barnens nej är ett accepterat beslut för det mesta. Vi har varit konsekventa och närvarande i rutiner och delat in barnen i mindre grupper beroende på aktivitet och vilka barn som behövt vad. Framöver behöver vi prova bildstöd till morgonsamlingen.

Vårt mål är att stärka barnens **självkänsla** och att de ska bli starka individer som vågar/kan stå upp för sina åsikter och tankar. Att barnen ska förstå att de har en betydande del i samarbetet och samspelet på förskolan. Barnen visar en mer positiv anda gentemot varandra och de ser ofta situationer när det är en fördel att vara flera och hjälpas åt och att det blir en roligare samvaro. Vi har uppmärksammat att det mer sällan hörs "skvaller" som betyder att någon inte varit en bra kompis. Vi har varit delaktiga i samtal vid aktuella stunder när det fallit sig naturligt att påvisa deras egna sätt att hantera händelser, både positiva/mindre lyckade handlingar och hjälpas åt att tänka om så det blir bättre. Vi tänker fortsätta att vara så mycket delaktiga och lyhörda som det går i olika gruppkonstellationer.

Vårt mål är att stärka barnens **empatiska** förmåga så att de blir goda medmänniskor som har förståelse för andras olikheter och behov. Vi ser att barnen accepterade varandras olikheter trots att vissa av dem är så kallade normbrytande. Barnen lade på minnet vad deras kamrater hade för favoritfärger och djur i samband med det stora olik-/likhetskollaget. Vi har läst en del nya böcker och haft många samtal om hur man skall agera för att vara en god kamrat. Lite mer extraordinärt var när vi fick möjlighet att gå på en bio-föreställning där vi tittade på Alfons-filmer med tungt fokus på empati, och ett litet återberättningsarbete efter det. Efter bio upplevelsen fortsatten intresset för den typen av filmer även inne på förskolan. Vi fortsätter att synliggöra, exempelvis med kollage, om likheter och olikheter av olika former (familjekonstellationer, favoriter, språk, tidigare boenden, etc.).

Vi vill att barnen ska utveckla förmågan att känna och visa **respekt** för allt och alla. Vi kan se att barnen respekterar livet hos djur när de till exempel flyttar sniglar från faror och placerar dem på en säker plats. Barnen visar även respekt för varandra när de förstärker ett annat barns "ägande" av en viss leksak och pålyser att den är upptagen och att man får vänta på sin tur att använda leksaken. Vi har försökt låta barnen själva hitta lösningar till sina dispyter och ingriper enbart när det krävs. När barnen kommit till oss för att få hjälp att lösa sina dispyter så har vi även uppmuntrat dem till att finna egna lösningar innan vi ger vår hjälp. Vi reflekterar lite extra över hur vi själva bemöter barn i olika situationer för att ge barnen så goda möjligheter som möjligt att skapa sig en egen bild och uppfattning om andra personer. Vi håller en öppen dialog med varandra där vi fritt kan se och tala om varandras bemötanden och handlingar i olika situationer och diskutera det på ett intellektuellt plan

Under hösten arbetade vi under en period med barns **integritet**. Barnen får kännedom om sina rättigheter gentemot sig själva och andra. Vi ser till att hjälpa de barn som inte förmår att själva hävda sin integritet att tydligt synliggöra den i aktuella situationer. Vi stärker barnen i att våga säga nej och även respektera ett nej. Vi ser/hör att det finns ett medvetet resonemang kring vars och ens integritet i diskussioner mellan barn. Vi ser att barnen utvecklas i rätt riktning som vi tänkt oss. Vi uppmärksammar och förtydligar de gånger det blivit aktuellt och ger positiv förstärkning. Vid de tillfällen när det blir en negativ handling får barnen hjälpa till att lösa det till det bättre och ser det som en pedagogisk inlärningssituation. Barnen uppmanas att komma med förslag på egna lösningar. Vi ser det som ett ständigt återkommande ämne som hela tiden måste fortgå efter barnens utveckling och erfarenheter

2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsarbetet, till exempel trygghetsvandring, barnintervjuer, Kompis-sol.

Vi vill att barnen ska utvecklas till trygga individer som vågar vara den de är i alla olika situationer. De nyinskolade barnen ska få tillfällen till att lära känna sina nya kompisar, personal, miljöer och rutiner genom t ex trygghetsvandringar och barnintervjuer. Barn får inflytande i verksamheten genom bl a vara delaktiga i samlingar och bestämmardagen.

3. Främjande arbete

Att stärka de positiva förutsättningarna för alla människors lika värde, förskolans ledord.

Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker målinriktat och kontinuerligt. Syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

Vårt främjande arbete:

- Pedagogerna är goda förebilder.
- Vi ska respektera varandra och känna till de sju diskrimineringsgrunderna.
- Pedagogerna är lyhörda för barnens känslor och behov.
- Utveckla barnens empati, viljan att hjälpa alla.
- Ha respekt för allt levande och omsorg om vår närmiljö.
- Ha god samverkan med vårdnadshavare och skola.

Jämställdhet i förskolan

Huvudmannens mål: *I våra förskolor arbetar vi för alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet.*

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra pedagogiken i vardagen.

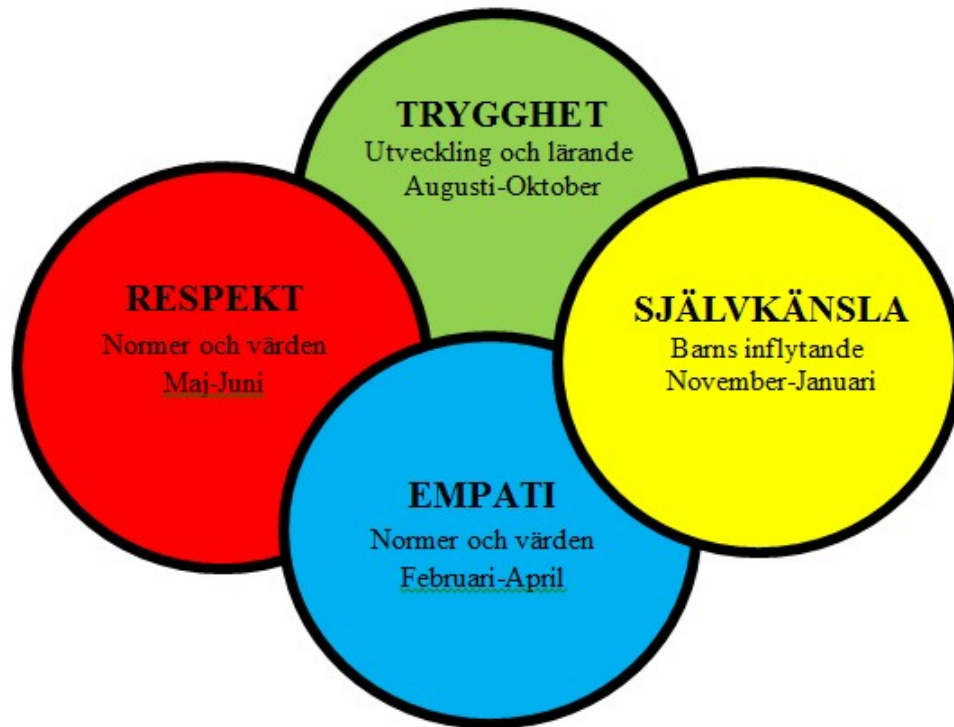
Personalen ska medvetet arbeta för att motverka könsstereotypa mönster bland både barn och vuxna.

För att jämställdhetsäkra verksamheten inriktar vi oss på följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska arbetsätt
- Kompetensutveckling
- Pedagogiska lärmiljöer
- Vårdnadshavares delaktighet

Ansvariga för att dokumentationen följs är respektive rektor samt verksamhetschefen för förskolorna i Östhammars kommun.

Vi kommer vara lyhörda för barnens önskemål och behov samt bryta ner läroplanens mål till konkreta mål i verksamheten. Vi kommer att arbeta månadsvis med fyra grundpelare inom jämställdhet; trygghet, självkänsla, empati och respekt.

Mål i Lpfö18

3.1 Trygghet

Pedagoger som är lyhörda och finns nära till hands för att lätt kunna avläsa barnets signaler. När barnet känner förtroende för pedagoger under inskolningen får barnet en trygg bas och kan på så sätt utforska sin omgivning och ta lärdom av den.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *sin identitet och känner trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet*

3.2 Självkänsla

Pedagoger som uppmuntrar och lyfter det positiva hos varje enskilt barn stärker barnets självbild. Pedagoger vägleder barnet hur det egna agerandet påverkar omgivningen.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar*
- *demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem*

3.3 Empati

Viljan att hjälpa andra, förmåga att leva sig in i andra människors situation.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *förståelse för att alla människor har lika värde och de mänskliga rättigheterna*

3.4 Respekt

Man måste inte tycka som andra eller tycka om alla men vi ska kunna respektera andras åsikter och personligheter.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället*

Våra ledord på förskolan är att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar!

4. Förebyggande arbete

Identifiera alla riskfaktorer och beskriv alla insatser som ska genomföras under året för att nå målen.

Ett förebyggande arbete syftar till att motverka risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kommer arbeta förebyggande genom att:

- På planerings- och utvärderingsdagar reflekterar vi över vår verksamhet.
- Pedagogerna finns närvarande vid konflikthantering.
- Pedagogerna ska ges tid till att kontinuerligt reflektera över sin verksamhet och sitt förhållningssätt.

4.1 Kartläggning av riskfaktorer

Kartläggningen sker på avdelningsmöten och presenteras i Unikum.

4.2 Målformulering

[egen text]

4.3 Insatser

[egen text]

5. Åtgärdande arbete

Anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning görs i det digitala systemet Drafit KB process.

Arbetsgång då barn kränker barn

- Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar så är det den vuxnes ansvar att anmäla detta till rektor.
- Rektor ansvarar för att informera förvaltningen samt vårdnadshavare. Förvaltningen informeras per automatik via Drafit KB process, där verksamhetschef, barn- och utbildningschef samt nämndsekreterare har insyn.
- Rektor gör bedömningen att inleda en utredning på förskolan, om man inte genom några få frågor kan få händelsen klarlagd och situationen därefter är uppklarad. Därefter delegeras ansvar för utredningen till lämplig person. (Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar av personal ska rektor ansvara för utredningen). Utifrån utredningens resultat vidtas nödvändiga åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.
- Utlämnande av utredningsmaterial ska sekretessgranskas. Vårdnadshavare informeras om resultatet av utredningen samt eventuell åtgärdsplan.
- Nämndsekreteraren är ansvarig för att rapportera alla ärenden till nämnden vid varje sammanträde.
- Förvaltningsledningen följer kontinuerligt upp kränkingsanmälningar samt utredningar med skolledarna.

Arbetsgång då vuxen kränker barn

- När en vuxen, personal eller vårdnadshavare, kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål.
- Ta den vuxne åt sidan och ställa "hur - frågor" samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Rektor informeras.
- Rektor ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser mot kränkningen

- Överordnad chef informeras alltid.
- Överordnad chef håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna och/eller trakasserierna upphört.

Hanteringsprogrammet som används i arbetsgången vid kränkningar

En länk till Drafit KB process finns alltid på barn- och utbildningsförvaltningens sida på kommunens intranät.

Observera

Pågående utredning eller åtgärder skall inte diskuteras med barn eller vårdnadshavare som inte är berörda av kränkningarna. Offentlighets- och sekretesslagen skall följas.

6. Förankring

Här beskriver ni hur dokumentationen och likabehandlingsarbetet förankras hos samtliga barn, vårdnadshavare och all personal på er förskola.

Vad ska göras?

All personal på förskolan är involverade i dokumentationsverktyget och förankrade i de gemensamma begreppen. Dokumentet ska vara ett levande verktyg för oss i verksamheten och ska brytas ner till konkreta mål som vi sedan kan planera aktiviteter utifrån.

När ska det göras?

Planen diskuteras på avdelningsmöten, arbetsplatsträffar, föräldramöten samt vid inskolning och utvecklingssamtal.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

På avdelningsplaneringar och arbetsplatsträffar finns tid att arbeta med dokumentationsverktyget.

Vem är ansvarig?

Det är allas ansvar på förskolan att ta del av planeringsarbetet och att utveckla arbetet framåt.

Hur och när utvärderar ni insatsen?

Vi sammanställer och utvärderar våra insatser i Unikum. Vi samlar in resultat vid utvecklingssamtal samt vid de dagliga mötena mellan pedagoger, barn och vårdnadshavare.

7. Uppföljning och utvärdering

Här beskriver ni hur dokumentationsarbetet årligen ska följas upp, utvärderas och revideras på er förskola.

I slutet av varje termin ska alla arbetslag sammanställa och utvärdera dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Jämställdhetsplaneringar och reflektionsprotokoll förs in i verktyget.

[egen text]

8. Bilagor

Här följer bilagor som stöd för arbetet med dokumentationsarbetet.

Bestämmelser i skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling (6 kap. 6-10 §§). Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, och för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Förskolans verksamhet bedrivs i enlighet med Lpfö18. Förskolans värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

8.1 Definition av begrepp

Kränkande behandling

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningarna kan vara

- Fysiska, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar.
- Verbala, till exempel att bli hotad eller kallad för fula ord.
- Psykosocial, till exempel att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text- och bildburna, till exempel att inte alla barn får inbjudningskort vid födelsedagar.

Diskriminering

Diskriminera handlar om att berövas rätten att få vara sig själv. Det handlar om den individuella upplevelsen av att fått sin värdighet kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen 2008:567.

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs. Exempel: Johan sätter på sig en utklädningsklänning och ska gå och dansa, pedagogen frågar då om det är Johanna som ska dansa.

”Tjejer får klä sig som killar, men killar får inte klä sig som tjejer”

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel: Ett barn med en annan dialekt blir retad över sitt uttal av de andra barnen.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Exempel: Fatima blir ledsen då barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Exempel: Ett barn sitter i rullstol och kan inte gå med på utflykt, får sitta inne och rita med en annan avdelning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

Exempel: Att tillåta att alla får klä sig som de vill.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Exempel: Pelle och Antonio är bästa vänner och säger att de älskar varandra och vill gifta sig när de blir stora. Pedagogerna skrattar och säger att det nog kommer att vara bästisar.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Exempel: Att man på förskolan har döpta grupper efter år och låter till exempel en femåring gå kvar i fyraårsgruppen på grund av sen utveckling.

Trakasserier

Trakasserier är en handling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av de sju skyddande diskrimineringsgrunderna.

Konflikter

Tillfälliga händelser som i allmänhet kan redas ut med hjälp av de vuxna som finns på arbetsenheten. Pedagogerna spelar alltid en viktig roll och ansvarar för att hemmen blir informerade. Viktigt att dokumentera.

8.2 Lagtexter

Aktuella bestämmelser:

1. Barnkonventionen
2. Lpfö18
3. Skollagen 2010:800
4. Diskrimineringslagen 2008:567

8.3 Reflektionsprotokoll

Arbetslagets reflektionsprotokoll till dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Datum:

Avdelning:

Reflektera kring de åtgärder från förra året som genomförts/inte genomförts.

Material vi har använt oss av?

[egen text]

Mål som uppnåtts?

[egen text]

Hur går vi vidare?

[egen text]

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsverktyget mot diskriminering och kränkande behandling, hur har de varit det?

[egen text]

8.4 Jämställdhetsplanering

Tema: *Trygghet, Självkänsla, Empati, Respekt*

Period:

Avdelning:

Läroplanens mål enligt Lpfö18:

[egen text]

Avdelningens mål:

[egen text]

Aktivitet:

[egen text]

När? Var? Hur? Varför?

[egen text]

Resultat - hur blev det?

[egen text]

Analys - använd fördjupande frågor som t.ex. Varför blev det som det blev? Hur gjorde vi?
Vad behöver ändras till nästa gång?

[egen text]

9. Källor

FN:s konvention om barns rättighet. Barnkonventionen. UNICEF.

Skolverket (2014). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda*.

Skolverket. *Läroplan för förskolan (Lpfö18)*

Skolverket (2013). *Förskolan och skolans värdegrund*.

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola och skola*. Stockholm:
Liber

Skapare av dokumentet:

Christina Jansson, Inger Lundberg, Malin Enqvist, Ulrica Ericsson, Anne Lee Larsson och Lina Backman
(Barn- och utbildningsförvaltningen, Östhammars kommun).